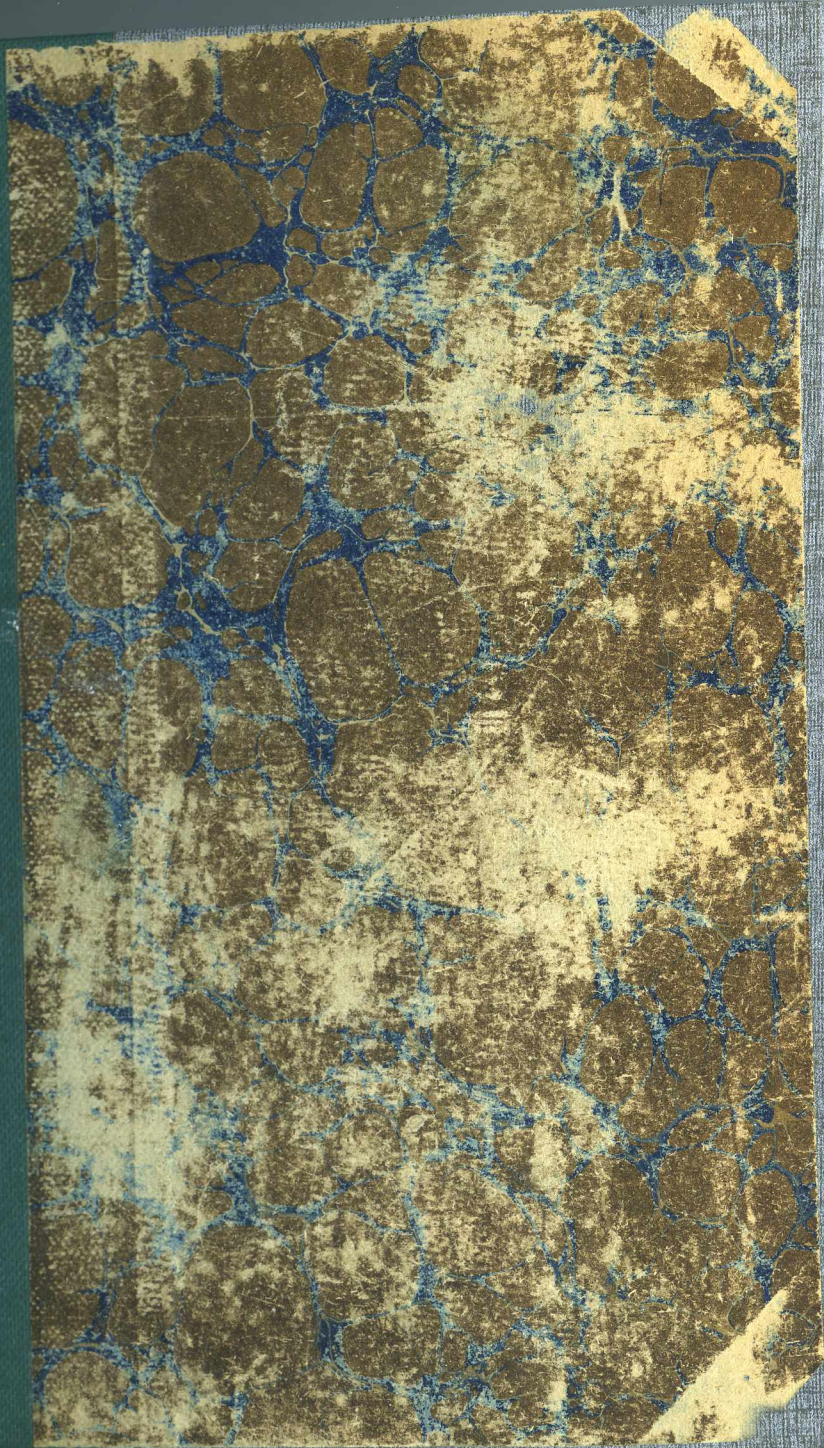

Politikai
röpiratok.

161.

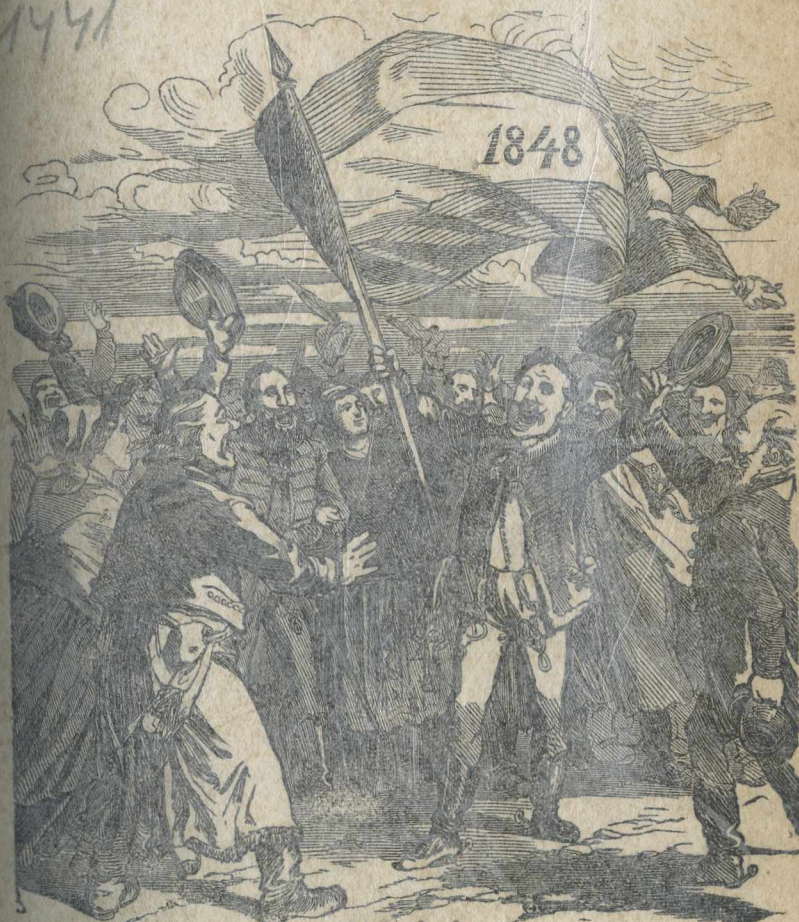

MILYEN KÉPVISELŐT

VÁLASZSZON A NÉP.

1871
1870
1869
1868
1867
1866
1865
1864
1863
1862
1861

161
1441

1872.
IRTA

LEGY NÉPBARÁT.

10.

Jelszó: „Rabok legyünk vagy szabadok?
Ez a kérdés. Válasszatok!“

Petőfi.

„Most vagy soha!“

Kossuth.

1. K. Itt van újra a képviselő választás, tudod-e polgártársam mi az országos képviselő?

F. Oly egyén, ki választói képében vagy nevében az országgyűlésen azon törvényeket alkotja, melyek szerint tartozik uralkodni, ha szentesíti a hozott törvényeket maga a király is, kormányozni a miniszterium, melyeknek tartozik engedelmeskedni a honpolgár, melyeknek jó voltuktól függ tehát nagyrészben a haza s benne a nép jólléte, boldogsága.

2. K. Ha ily nagy fontosságú a képviselőség, milyen képviselőt választszunk tehát?

F. Olyat, kinek hazafiságáról, a nép iránti jó indulatáról, értelmességéről, becsületességéről, tántoríthatlan elvhűségéről, munkássága ügybuzgalmáról meg vagyunk győződve, s ki ezen tulajdonai mellett azon párthoz tartozik, a melyik nem csak száján hordja a haza és nép jóllétét, de azért határozottan munkálkodik is.

3. K. Melyik azon párt a sok közül?

F. Az, a melyik azt akarja, a mit az 1848-diki törvények s azok nagy alkotója Kossuth akart, s a melyik már két országgyűlésen is úgy működött, — mi által kezességet nyújtott jövőre is — hogy a 48-ki törvények nagy elvei: „állami önállóság, polgári szabadság, egyenlőség s testvériség“ s korunk újabb jelszavai: „közműveltség s közjóllét“ ne üres szavak, hanem valóság legyenek. *És az a párt: a balpárt!*

4. K. Mit akart 1848-ban Kossuth és pártja?

F. Midenek előtt azt, hogy hazánk, melynek koronája a mohácsi szerencsétlenség után, az önbizalom hiánya illetőleg a töröktől félelem s a nemzet nagyjainak irigykedése, egyetnem értéke s elpuhulása folytán adatott az osztrák fejedelemnek, azonban azon világos kikötéssel hogy „Magyarország teljesen önálló semmi más országnak, tehát Ausztriának is alá nem vetett, hanem továbbra is saját törvényei szerint kormányzott ország legyen“ ezen önállóságát, mely 300. éven át gyakran kijátszatott, ne csak törvényekben lássa, hanem valóságban is bírja, és pedig további veszélyek ellen, magyar kormány, magyar hadsereg, magyar pénzügy stb. által biztosítva: mert az ausztriai negyedfélszázados viszonyból felismerhettük, hogy csak az az önálló ország, mely „kizárólag intézheti minden állami ügyeit“ s megtanulhattuk, hogy „csak önálló ország követheti saját jólléte útait,“ míg olyan, mely más országhoz van kötve, mint a lelánczolt rab, — nem mozoghatván szabadon, — elsenyved, nem munkálhatván saját jólétit, elnyomorodik, s sorsa az, mi a teher hajójé, kénytelen arra és oda vinni kincseit, merre s hova a gőzös, melyhez lánczolva van, vonszolja,

Azt akarta továbbá, hogy az osztrák járomból kiszabadított Magyarországnak népe is, kivétel nélkül szabad és önálló legyen. Ezért szüntette meg felszólalására az országgyűlés azon szolgálai állapotot, hogy ámbár az ország népének milliói fizették az adót, még is pár százezer nemes parancsolt, a nemnemesek adták a katonát az ország védelmire, még is csak a nemeseké volt az ország, a pór csinálta az utakat, még is nekie kelle terhes szekerevel rossz lovával kitérnie nemes uraimék elöl, ők munkálták az egész ország földjét s maguknak még sem volt egy talpalatnyi tulajdonuk sőt ráadásul úrbéri földjeik termése is megdézsmáltatott, s azt a minden emberi méltóságot lealázó baromi állapotot, hogy a szegény

pórnak még igazát sem lehetett keresnie saját nevében s a midőn kereste azt csak a deresen találta meg.

S ezek helyébe állította az emberi és polgári jogoknak a nem nemesekre is akép kiterjesztését, hogy ne legyen többé különbség ember és ember, nemes és pór között, hanem legyenek jogban és törvény előtt amint szabadok, úgy egyenlők is, hogy aztán ne nézzék egymást azon egy haza polgárai, azon egy nemzet fiai ellenségnek, hanem testvéreknek, s hogy a legszegényebb pór fia is fölemelkedhessék, tehetsége szerint, a legmagasabb polgári polczra még a korona tanácsadói közé is, munkálhatni a nép javát,

5. K. Hisz 67-ben a jobbpárt már kieszközölte a 48-ki törvények visszaállítását? nem kell tehát rá törekedni.

F. Ki, hanem úgy, hogy a melyek legsarkalatosabbak voltak bennök, mint a pénzügy, hadügy, külügy, tehát országunk önállóságának, vagyoni jóllétének, biztonságának tényezői, azok mind kiengedtetvén belőlök, a melyek pedig éppen nem egyeznek velök, mint p. o. Ausztria 3000 millióra menő adósságának évenként 32 millióval fizetése, a volt törvénytelen kormány-hivatalnokainak s muszkavezetőknek nyugdíjazása, azok meg ráadásul csatoltatván meléjük, látni való, hogy nincsen köszönet bennök.

6. K. Ámde 67-ben azt mondotta a jobboldal, hogy az önálló pénz-, had- s külügyet nem tudta ugyan kieszközölni, de a belügyekben annyival inkább kárpótolni fogja majd a nemzetet, s 5 éven át erre elég ideje lévén, megtette-e?

F. Nemcsak meg nem tette, de a melyeket még akkor meghagyott, azokat is azóta részint megsemmisítette, részint megváltoztatta. Megsemmisítette p. o. a magyar hadseregnek még nevét is; megsemmisítette továbbá a nemzet ős időktől gyakorolt jogát, az igazságszolgáltató birák választásában is; megváltoztatta, sőt lehet mondani megsemmisítette a megyék s királyi városok önkormányzati jogait, valamint a bizottmányi tagok fele részének

választását azzal, hogy fele minden választás nélkül nagy adófizeőkből áll, mi által az ily tag annyi jogot gyakorol, mint ezer honpolgárt képviselő választott tag; ép így megsemmisítette a községekben is a község tagjainak a közügyekhez szólhatási jogát azzal, hogy szintén 5—6, nagyobb községekben legfőlebb 20—24 adófizetőnek adott annyi jog, a község ügyeiben intézkedhetni, mennyi a község összes választottjainak; továbbá a 61., sőt még a 65-ki választásokkor is minden jelenlegi jobboldali képviselő által kivétel nélkül megszüntetni ígért törvénytelen adónemek, mint bélyeg-, fogyasztási-, örökösödési-adó, dohány- egyedáruság, fináncz, stb. nem csak hogy meg nem szüntették, de törvényesítettvén s állandósítottván, még fokozottabb mérvben s szigorubban kezeltetnek; a Lónyay által anynyira elítélt, a 67-ki képviselőház jobboldala által is egyhangulag elviselhetlennek nyilvánított nagy adó, nemcsak lejjebb nem szállított, de több tekintetben p. o. házadó, még f. lebb emeltetett, még szigorubban, sőt kamatostól vétetik meg; s oly gazdálkodás üzetik, hogy bár évenként egy pár száz millióra megy az ország bevétele, mégis évről évre több, sőt legközelebb 52. millióval több a kiadás; s hogy ezen gyönyörűséges állapot fenntartathassék, hogy az Ausztriával ily módon egyelőre 10 évre megkötött s 5 év múlva lefolyó egyezség újra s talán örök időkre biztossittathassék, az országgyűlés tartamát is 3 évről 5-re akarta felemelni, s a honpolgárok választási jogát is megszoritani, még a csak most mult országgyűlés is.

7. K. Hát a baloldal miért nem akadályozta ezen törvények meghozatalát?

F. Mert 67-ben nagy kisebbségben volt, 69-ben kétszerte többen lettek ugyan, de mégis vagy 70-nel kevesebben, mint a jobboldaliak s így hiájában küzdöttek minden erejőkből ellene, leszavaztatván, a többség akarata emelkedett törvényerőre.

8. K. De ha már törvényesen megtörtént jogaink ama feláldozása, lehet-e azon segíteni s miképp?

F. Lehet és akkép, hogy az ország választó polgárai a közelebbi választás alkalmával kövessenek el mindent, hogy oly képviselők választassanak, kik a baloldalhoz tartoznak: mert az országgyűlésnek új törvények hozatala, előbbi rossz törvények megváltoztatása levén éppen feladata, természetes, hogy a milyen párt lesz az országgyűlésen többségben, oly párt elvei szerinti törvények fognak hoztatni, azon párt elvei szerint fognak az eddig hozott rossz és káros törvények megváltoztatattani; ha tehát a baloldal jut többségre, azon káros törvények meg fognak változtatattani, s így az ország elidegeníthetlen állami jogai is viszállíthatattani fognak.

9. K. Igaz-e tehát, hogy a baloldal, -- mely Magyarország önállóságát és Ausztriától függetlenítését ohajtja, — forradalmat akar, vagy hogy politikája forradalomra vezetne?

F. Nem igaz, mert a mit akar, az, mint már kimutatattuk, törvényes, tehát jogos követelése a nemzetnek s azonfelül a baloldal is, az ország állami jogát békés úton, törvényes eszközökkel, ő Felsége s az uralkodóház felvilágosításával szándékozván kieszközölni, látni való, hogy forradalmat nem akar s hogy céljai mint eszközei törvényesek levén, forradalomra sem vezethet politikája.

10. K. Igen, de a jobboldaliak azt mondják, hogy Magyarország magában Ausztria nélkül fön sem állhat?

F. Ez vagy a gyávaság, vagy az elfogultság, vagy a kishitűség, vagy a rosszlelkűség s hazafiatlanság nyilatkozata csupán. Magyarország 6000 mf. 16 millió lakossal, nagyobb tehát, mint a világ hatalmu Anglia, mint az oly erős Poroszország, mint az egyesült Olaszország, nagyobb mint Portugália, Belgium, Dánia, Hollandia, Bajorság, Würtemberg, stb. tehát mint Európa önálló államainak nagyobb része, népesebb is, mint azok legtöbbje; földje természeti kincsekkel rendkívül megáldott voltát, termékenységét, népének munkásságát, természetes

józan értelműségét, vitézségét tekintve pedig oly erő kifejlésre van hivatva, hogy önállóságának minden feltételei ép úgy meg vannak, mint bármely más államban, csupán a nemzet szilárd elhatározása kell hozzá.

11. *K.* Igen, de Magyarország népe, ezzel ijeszt főleg a jobboldal, oly sok más nyelvű s a magyar nemzet iránt annyira ellenséges nemzetiségből áll, hogy ezek ellenséges törekvésekkel, az Ausztria nélkül saját erejére utalt Magyarországot, háboru esetén annyira ellensúlyoznák, hogy gyengébb ellenfél is erőt vehetne rajta.

F. A Magyarországbán levő összes más ajku nemzetiségek együttvéve sincsenek annyian, mint a magyarok, s így a magyar nemzet fölötti uralomra már csak ennél fogva is nem számíthatnak, tehát komolyan nem is törekedhetnek: de ha törekednének is hiába, miután a magyar nemzet keze közt még az államhatalom, nagyobb vagyonság s a napjainkban oly döntősúlyu szellemi fölények is vannak. Ezt tudva, ha a magyar nemzet méltányos testvéries tud lenni a nemzetiségek iránt, t. i. nemzetiségi egyediségeket tiszteletben tartja, közművelődési érdekeiket kielégíti; a közszabadság s közjóllét áldásait reájuk kiterjesztve a magyar alkotmány jótékonyosságát velök megismerteti, tehát a magyar állam fölényét velök csak mint atya gyermekeivel akép érezteti, az emberi természetből kiindulva, lehetetlenek kell tartanunk, hogy a magyarországi nemzetiségek minden érdekeket kielégítve sőt biztosítva tapasztalván, ép úgy, mint a svájci államot alkotó, 3 egymástól idegen u. m. német, francia és olasz nemzetiségek, békésen s áldásosan meg ne tudnának lenni egymás mellett; kivált ha meggondoljuk, hogy 48-ban is nem saját ösztönük, még kevésbé érdekeik által vezetve, küzdöttek a nemzetiségek a magyarok ellen, hanem bécsi ármány és cselszövények által izgatva; melyeknek Magyarország állami teljes önállósága esetén többé sem indokuk, sem hatásuk nem leendne.

S ha még közelebbről vizsgáljuk, sőt elemezzük is ezt a kérdést, látni fogjuk, hogy Magyarországon főleg két nemzetiség: a román és a szláv jöhet számításba. Ugy de amaz, Európa ezen részén ép oly rokontalan, mint a magyar, tehát ép úgy két nemzet, t. i. a német vagy szláv általi elnyelés veszélyének kitéve, mint a magyar, saját érdekénél fogva is tehát, nem a magyar nemzet elleni, hanem mellettei viszonyra, vele szövetezésre van utalva. A szláv nemzetiségi kérdés pedig nem csak magyarországi, hanem európai kérdés. Egész Nyugat-Európa, de különösen a nagy s ujabban oly hatalmasnak mutatkozott német nemzet létkérdése, s így az európai közművelődés a jövő századok kérdése az, hogy Európa délkeletén, a Duna és Tisza téerein, egy a szláv tulterjedést gátló magyar birodalom álljon fenn továbbra is, vagy elhagyatva Magyarország Európa által, a szláv elem beékelje magát Európa közepébe, közvetlen szomszédságába a német nemzetiségnek, sőt azt keleten s délen két oldalról veszélyeztetve. Európa, különösen pedig a német nép annyira oktalan, hogy ezt megengedje nem lehet.

Ami pedig más oldalról Magyarország önállóságának a német elem általi veszélyeztetését vagyis Magyarországnak Németország általi elnyelését illeti, ki oly vak, hogy nem látja, miszerint az ausztriávali oly benső viszony, minő a jelenlegi, az elnémetesedés magvait teljesen magában hordja, hogy tehát ép az e veszélytől félelem is kell hogy ösztönözzön bennünket, teljes önállóságunk visszaszerzésére, mi ha megtörténik, ép úgy megtaláljuk a német elem elleni biztosítékunkat, mint a szláv túlsúly ellenit Európa közérdekében, miután más oldalról meg az is érdekekben áll az európai államoknak, főleg a román elemnek Francia, Olaszország stb., különösen azonban Oroszországnak, hogy Németország se terjeszkedhessék ki az északi tengertől egész a fekete tengerig, Európát mintegy ketté metszve szívével, uralva, s csapásait jobbra balra tetszése szerint oszthatva.

Nyilvánvaló lévén ezekből, hogy Magyarország önállósága a kebelébeni nemzetiségek által veszélyeztetve nincsen, európai érdekszempontokból pedig államisága s épen magyar jellegű államisága csak igazolva: a jobboldaliak nemzetiségi ellenvetése nem egyéb, mint vagy csupa ürügy, vagy indokolatlan kishitűség, vagy rövidlátás.

12. *K.* Ámde azt is mondják a jobboldaliak, hogy ha többségre jutna is az ország önállóságát és függetlenségét követelő baloldal, ő Felsége a király nem egyeznék bele a 67-diki törvények megváltoztatásába?

F. Ő Felsége elődei is már, a mohácsi vész után, csak oly feltétellel hívtak meg Magyarországra királyul, hogy Magyarország semmi más ország vagy nemzetnek alárendelve ne legyen, s hogy a király az ország törvényei szerint uralkodjék. Ugyan e törvények megújítottak azóta is számtalanszor. Ő Felsége a jelenleg uralkodó király is megesküdvén az ország törvényeinek megtartása és anuak törvényei szerinti uralkodásra; de meg a magyar királynak nem is lehetvén más érdeke, mint Magyarország jóléte, biztonsága, hatalma, egy szóval érdekei kifejtése és biztosítása, látni való, hogy kik a baloldal törekvései lehetlenségének ő Felségét állítják ellenébe, azok ő Felsége nevével csak takaróznak, sőt alkotmányunk valódiságát tagadják meg; minél fogva a nemzetnek, ha komolyan akarja a valódi alkotmányosságot s áldásait, már csak azért is kell törekednie, hogy a baloldal jusson többségre, hogy tisztába jöjjön még most, békés állapotai közt s míg jobban-jobbán be nem hálóztatik az ausztriávali viszonyba, azzal a kérdéssel, hogy van-e hazánknak önállása, mint a jobboldaliak mégis állítják, vagy csak ő Felsége kegyelméből van csak annyi, mennyit Ausztria az urnő, Magyarországnak a szolgálónak, kegyesen megengedni méltóztatik.

13. *K.* Ugy de, miután a magyar király egyuttal osztrák császár is, azt mondják a jobboldaliak, hogy Ma-

gyarország állami ügyeit el sem lehet választani Ausztriától?

F. Hogy ellehet, tanusítja azon körülmény, hogy 48-ig is jogilag teljesen, tényleg is kisebb-nagyobb mértékben el volt különítve annyira, hogy p. o. pénzügyünket külön kezeltük, még sorompók is választottak el bennünket p. o. kereskedelmi tekintetben Ausztriától, pénzt, ujonczot külön szavaztunk meg, háborura segílyt külön s önkényt ajánlottunk meg, s hogy külön lehet kezelni is, tanusítják oly nemzetek példái, melyeknek szintén egy s ugyanazon fejedelmük s még is külön pénz had- és külügyük van, mint p. o. Schweczia és Norvegia, Hollandia s a kis Luxemburg példája s saját hazánk történelmi multjából azon példa, a midőn a magyar király egyuttal cseh király volt s a midőn Magyar- és Lengyelországnak egy volt a fejedelme.

14. K. Meg lehetne tehát szüntetni a delegátiót, avagy azon testületet is, melyet a magyar országgyűlés és az osztrák birodalmi gyűlés évenkint a végett küld ki, hogy a Magyarország és Ausztria közti közös ügyeket teljhatalmulag s így akép intézzék, hogy a magyar országgyűlés többé hozzá se szólhasson, hanem annak térdet fejet hajtani, ismerje csupán tisztének?

F. Igen, sőt ha a közösügyeket meg lehet szüntetni, akkor azok intézésére felállított testület természetes, hogy nem is szükséges többé.

15. K. De miután tagadhatatlan, hogy a mig Magyarország királya egy személy az osztrák császárral, a két ugyanazon egy uralkodó érdeke, tehát országai érdeke is ellentétbe nem hozhatatik, érdekösszeütkezésre is vezethetőleg nem kormányoztathatik, mikép lehessen a két ország ügyeit külön s mégis egyetértőleg intézni?

F. Épen a fejedelem azonosságánál fogva intézheti az egyik meg a másik ország kormánya is úgy az ország ügyeit, hogy összeütkezés ne fejlődjék ki. Joga lévén, ugyanis:

a fejedelemnek a kormány — miniszterium — tanácskozá-
sain jelen lenni, azokra az egyik és a másik félnél is befo-
lyást gyakorolhatván. a békés kiegyenlítést mindenkor
biztosíthatja, tehát a két külön miniszteriumon kívül egyéb
közegre, p. o. delegációra nincs is szükség, s ha külháboru
fenyegeti ő Felsége akár egyik akár másik államát, csak
úgy mint idegen államok, — ha érdekeik közösek — szö-
vetkeznek béke és háborura, szövetkezhetik Magyarország
és Ausztria is; ha pedig érdekeik nem közösek, marad
a nem érdekelt fél semleges, miáltal biztosítva lesznek érde-
keik elleni háboruk mindig sajnós esélyeitől, míg az ér-
deklelt fél keres s talál magának szövetségest, ha igazsá-
gos az európai közérdekekkel egyező ügye, igaztalan s oktalan
háborut pedig annál kevesbé idézhet elő akármelyik, men-
nél inkább saját erejére kell támaszkodnia; minélfogva a
külön hadügyben, nem mint a jobboldali vészmadarak hu-
holják, az összeütközés, hanem a béke s csupán igazolt
érdek háboru magva rejlik.

16. *K.* Igen, de ha Magyarországnak külön hadserege
s a hadviseléshez nélkülözhetlen külön pénzügye is lesz,
legelőször Ausztria ellen fordítja — mondják — fegyverét
s így az osztrák birodalom, saz uralkodóház érdekei koc-
káztatva lesznek?

F. Ez ismét csak oly ráfogás, mit csak a tájékoztatlan-
ság hihet, s a roszakarát hirdethet: mert ha Magyarország
— mint főnebb kimutattuk — törvényes és természetes,
nélkülözhetlen, tehát elengedhetlen állami önállóságát,
illetőleg függetlenségét, törvényes és békés uton vissza-
nyeri, ugyan miért fordítaná fegyverét Ausztria ellen? s
sőt nem látván többé Ausztria által saját állami önállósá-
gát fenyegetve, a mind szomszédsági mind fejedlem kö-
zösségi viszonymál, mind a mult századok alatt kifejlett
számtalan érdekkapcsolatoknál fogva, jóbarátságra utal-
tan, legbensőbb szövetségesét keresné benne; mely termé-
szetes szövetségben mindig nagyobb biztosítéka van a
békének, mint a kényszerített barátságban, mi természe-

ténél fogva nem is tarthat tovább, mint a meddig a kény-
szer hatása terjed, *miután ugy a jog, mint az igazság oly*
természetű, hogy csak teljes, tökéletes kielégítésben talál
megnyugvást; hogy tehát Magyarország viszonya Ausztriával
a jog és igazság alapján végleg tisztáztassék, az nem csak
Magyarország, de Ausztria s így a közös uralkodóház jövő-
jének is, s e szerint nem a háboru, de a békés jövőnek kér-
dése.

17. K. Ámde a jobboldal még azt is mondja, hogy
ha a baloldal jut többségre, a király beszüntetné az al-
kotmányt s ismét önhatalommal fogna uralkodni inkább,
mint a baloldal főnebbi 3 követelésébe beleegyeznek?

F. A kik ezt mondják, azok ő Felségéről, a ki Isten
s az ország színe előtt esküt tett le arra, hogy az alkot-
mányt valamint maga fenntartja, úgy mások által is fenn-
tartatja, olyat tesznek föl, mit mi feltenni róla annyival in-
kább nem akarunk, mert eléggé tudjuk, hogy ő Felsége
1849-től 1867-ig, tehát 18 éven keresztül, megkísértvén az
absolut vagy önhatalmu uralkodást, saját szomorú tapasztalatai által vezetett azon meggyőződésre, hogy birodalma s népei megalégedése, feltétele az ő uralkodói boldogságának is.

18. K. Mikép győződött meg erről ő Felsége?

F. Akép, hogy a mint a hazai szerb s román nemzeti-
ségek, Horvátország és a muszka hatalom s Görgei árulá-
sának segélyével leveretett 49-ben Magyarország, nem
csak ettől, de az ellenünk felállított nemzetiségek s Hor-
vátország, de sőt Ausztriától is visszavétetvén még az
alkotmány is, s szolgálataikért, várt előnyök helyett, azo-
kat kapván jutalmul, melyeket Magyarország büntetésül,
— t. i. az említett törvénytelen adónemek, vagy 3 milliárd
adósság, 200-ról 600 ezerre emelt állandó hadsereg, stb. ter-
heit — az összes magyarországi nemzetiségeket, úgy Horvát-
Szlavonország, mint Ausztria népeit is annyira megszáll-
lotta az elégületlenség, hogy egy beháború esetén többé

nem lehetett reményleni hogy egyik népfaj leverendi a másik népfajt.

Ehez járult, hogy midőn a Muszka ellen 1855-ben a Török Angol Francia és Olasz szövetség hadat indított, az Osztrák birodalom tanácsosai, a helyett, hogy visszaadták volna a Muszkanak a 49.-ben nyert nagy segítséget cserben hagyva őt, nem lehet többé segílyt reményleni szükség esetén ettől sem.

1859-ben meg a francziák akkori császárra Napoleon, egyenesen hadat izenvén Ausztriának, azért, hogy ennek Olasz tartományait a szárdinai Olasz királyság számára meghódítsa; 1866-ban pedig a Porosz király is a szárd. királylyal szövetkezve, haddal támadván meg Ausztriát azért, hogy német országrai befolyásából kiszorítsa, s e körülmények közt, t. i. kívülről szövetségest nem találva, sőt a szomszéd fejedelmeket ellene fordulni harczolni látva, belülről a nép méltó elégedetlenségét tapasztalva, 600 ezerre emelt roppant hadseregét is, — mert az elégedetlen nép fiai nem szivesen harczoltak, — majd minden ütközetben megveretni, a porosz csatában Königrätznél egészen szétveretni, Bécsset újra felzúdulni, Magyarországot a Poroszokat tárt karokkal várni látva, lehetetlen volt Ó felségének meg nem győződnie arról, hogy ha Magyarország törvényes jogainak visszaadása által ki nem békitetik, osztrák birodalma népei is az alkotmány áldásaival kinem elégítetnek, ha miniszterei továbbra is alkotmányos ellenőrzés nélkül, az addigi zsaroló rendszerrel gazdálkodnak, bármely kül megtámadás, még a bent elkeseredett nép fellázadását is előidézhetvén, vissza nem verethetik, hogy tehát birodalma összeroskad vagy szétmállik Halaszthatlannak látta tehát, tanácsosait megváltoztatni, Magyarországot úgy mint Osztrák birodalmát is, az alkotmányosság visszaadásával megnyugtatni, a belbékét biztosítani, s a beljöllét kifejlesztése népei meglegedése birodalma felvirágoztatása által, további megtámadások ellen birodalmát mint uralmát is megerősíteni.

19. *K.* Azt is mondják a jobboldaliak, hogy ha többségre jut a baloldal, a király — ha magát az alkotmányt nem is, — az országgyűlést feloszlatandja s új képviselőválasztást rendelend?

F. Ezt megteheti, s lehet hogy meg is teszi, de a 48-ki bölcs törvények gondoskodtak arról, (l. 1848. IV. t. cz. 6. §.) hogy az országgyűlés az előző évi országos költségvetés számadásainak megvizsgálása s a következő évi új költségvetés befejezése előtt föl nem oszlatathatik; és ha ezek teljesítése után feloszlattatnék is, ugy azon törv. 5. §-a szerint tartozik ő Felsőége 3 hó alatt újra összehívni az országgyűlést, mely esetben, ha a nép újra baloldali képviselőköt választja a többséget, végre is ő Felsőege meggyőződhetvén arról, hogy a nemzet komolyan akarja a baloldali elvek érvényesítését, a baloldal férfiaköt nevezne ki kormányt, s annak tanácsa szerint uralkodnék.

20 *K.* Ha a baloldal szándékai nem csak nem veszélyesek az uralkodó házra és annak osztrák birodalmára, s az ország és népére, söt még előnyösek is, miért van oly tüzzel vassal a baloldal győzelmé ellen a kormány és a jobboldal?

F. Egyrészt azért, mert a 67-diki kiegyezést, melyről mind ő Felsőége, mind a világ előtt azt állították, hogy a nemzet azzal megelégszik, öök alkotván meg, nem akarnak szavukban visszamenni s nem akarnak a nemzet által meghazudtoltatni, másrészt azért, mert nem bizva a nemzet önállósági képességében, jobb szeretik azt járszalagon vezetni; talán azért is, mert tudják, hogy ha saját lábaira áll a nemzet, megbukván a jobboldal, bukik vele a mostani kormány s annak ezernyi ezer kegyeltje is, tehát sok zsiros falat porba esik, sok a jobboldal uralmára épített remény elenyészik, tehát érdekeik a jobboldal győzelmét igénylik továbbra is, söt ha lehetne a világ végeig is.

21. K. Hát a főurak (aristokratia), és a főpapság (klerus), miért harezolnak oly erősen a jelenlegi kormány és pártja a jobboldal mellett?

F. Azért, mert a nagy vagyon tulajdonosai s a főpapság, szóval azok, kiknek igen jól megvan vetve fejaljuk, mikép más országokban ugy nálunk is, mindig félnek minden változástól, nehogy a válság helyzetöket, — mely jobb már nem lehet, — változtatván, csak rosszszabbá tegye; de különösen azért is, mert a jelenlegi kormány és jobboldal, mely a nagyuraknak s a főpapságnak igen sokat köszönhet, szintén igen sok szolgálatot tett már ez ideig is, és fogna tenni továbbra is, viszont a nagyurak és a főpapságnak; azért tehát, hogy egyszóval kimondjunk mindent, mert egyik kéz a másikat dörzsölvén, reménylhetik, hogy mindenik megmelegszik.

22. K. Melyek azon szolgálatok, melyeket nagyuraimék és főtisztelendő uraimék nyertek és várnak a kormány és jobboldaltól?

F. Mindazt egy lélekzettel elszámolni is alig lehetvén, csak a főbbeket érintem a következőkben:

a) a törvények hozatalára a főrendiházban birt azon befolyásuknak továbbra is biztosítása — melylyel a képviselőház által érdekeik ellen hozott törvényeknek tetzésök szerint nyakát tekerhetik;

b) a törvényhozásban és társadalomban birt előnyeik által saját uralmuknak továbbra is biztosítása, hogy velök szemben, vagy ellenökre, a népuralom (demokratia) miért a jelen kor s a baloldal is küzd, — ki ne fejlődhessék;

c) a közelebbi orsz. gyűlésen hozott azon törvénynek fentartása, mely a nagy vagyonnal biróknak ugy a községekben, mint a megyékben (lásd a 6. k.) a már említett előjogot adta;

d) a közelebbi orsz. gyűlésen hozandó új adótörvényeknek a nagy birtok előnyei szerinti megalkothatása;

e) most az egyik majd a másik nagyuri- vagy főpapi urodalom előnyére épített vagy görbén vezetett vasut, miáltal birtokaik az adózó nép által fizetett kamatok rovasára, értékökben igen tetemesen emelkednek;

f) továbbá a regaléknak, t. i. korcsma-, malom-, vízi- és vásárjognak stb. továbbra is biztosítása;

g) királyaink által az ország védelme a közművelődés előmozdítása s egyházi czélokra adományozott főpapi javaknak, a főpapság által továbbra is egyéni céljaikra fenntarthatása.

Ime a roppant előnyök, miket a főuri és főpapi rend a jelenlegi kormány és jobboldal kegyelméből még mindig bir s vár jövőre is, s a melyekért vizsonzolgálat fejében oly török-szakad módon támogatja képviselő választáskor a kormánypártot, nem kimélve tekintélyét, nem sajnálva ezreit sőt százezreit és millióit, mert tudja, hogy minden képviselő választás de kivált a jelenlegi döntő harc lesz; tudja tehát, hogy a kormány, a jobboldal és ő, együtt állanak, uralkodnak avagy esnek; de ép azért a népnek is, és mindazoknak, kik a népuralmat (demokratia), mint a szabadelvű előhaladás, a jogegyenlőség, közművelődés s közjóllét kifejlődésének egyedüli feltételét komolyan akarják, minden utat-módot kellene követniök, a legközelebbi választáskor, a baloldalnak többségre juttatásával, a jobboldal megbuktatására. „Most vagy soha!“ mint Kossuth nagy hazánkfia figyelmezteté közelébb a magyar népet arra hogy baloldali képviselőket válasszon.

23. K. De halljuk már azt is, hogy hát a baloldal, ha többségre jut, mit akar, mit fog tenni?

F. Valósítani akarja mindazt, a melyeknek alapjait Kossuth nagy hazánkfia 1848-ban lerakta.

a) Akarja tehát: a magyar király, mint osztrák császár személyi azonosságának (personal unio) alapján, Magyarország önállóságát, melyhez, mint kimutattuk nemcsak természetes, de törvényes joga is van, s mi nélkül sorsa az, mi az oly gazdáé, kinek házában más parancsol, kenyerét más szegi meg, borát más üti csapra, ki saját házában csak zsellér, úgy hogy azt sem tudja mikor teljesedik rajta a példabeszéd „adj szállást a sógornak, kiver aházadból.“ A mely nemzet saját hazájában nem ur s nem is törekszik azzá lenni, az életre nem méltó kores és bitang nemzet;

b) Akarja tehát, a már idézett nagyfontosságú, az ország önállóságától elválaszthatlan pénz-, had- és külügy önállósítását; hogy erszényünkben ne kotorászszon a német sógor, saját pénzünket fordítva — mint eddig — romlásunkra és hogy pénzünk, — ha kell — legyen is, mely czélből nemcsak önálló magyar bankot akar az osztrák helyett, de számos népbankokat, hogy az ország népe, uzsora nélküli olcsó pénzhez könnyen juthasson; hogy fiainkat ne hurczolhassák ki osztrák miniszterek idegen országokba, más nemzetek szabadságának elnyomására s az által ellenségünké tételére, hogy szükség esetén viszont azokat fordithassák annyival inkább ellenünk; hogy a nemzetek lét nem lét kérdéseit magában foglaló béke és háboru kérdései, a mi bőrünkre tudtunk nélkül, ne intéztethessenek.

c) Sőt azt akarja, hogy pénzügyünk önállósításával megmenekülhessünk oly szerencsétlen gazdálkodástól, mint a milyet, mint fönnebb kimutattuk, (l. 6. k.) a jobboldal folytat.

d) Azt akarja, hogy az óriási katonai létszám, — mely jelenleg csak Magyarország részéről majdnem 400 ezer, — leebb szállittassék, a katonáskodás rövidebb időre szabassék, s minél inkább czélszerűbben rendezett honvédséggel pótolassék, mi által sok százezer családnak

megmentetik a munkás kéz, s milliomok pótoltnak meg az évi kiadásban.

e) Azt akarja, hogy hazánk ipar s kereskedelmi érdekei ne legyenek alárendelve Ausztriának, minek folytán terményeinknek jobb vevőket szerezhetünk, külföldökről beszerzendő szükségleteinket olcsóbban eszközölhetjük, miáltal több s a mostani hitvány bankó helyett jó ércpénzre tehetvén szert, hazánk mindinkább gazdagabbá lehet, pedig napjainkban a jóllét, műveltség, szabadság, önállóság, egyesekre úgy, mint államokra nézve egymásból folynak.

f) Akarja a Horvát-, Slavon-, Dalmátországokkal való testvéries egyetértést; az Erdélylyel való egységet, nem csupán az uniótörvény holt betüiben, de az intézmények azonosságában is; a nemzetiségekkel való állandó biztos békét, jogaik és érdekeiknek az állami egység keretén belüli biztosítása által.

g) Akarja a személyes szabadságnak minden önkény ellen való biztosítását, tehát teljes vallási, illetőleg lélekismereti szabadságot, viszonyosságot, és így a papi s egyházi uralom megszüntetését, tehát az egyházszabta házasságkötési s felbontási akadályok megszüntetése tekintetéből is a polgári házasság behozatalát; ez által az izraelita emancipationak is teljessé tételét; a halálbüntetés eltörlését, szóval a személyes szabadság s ennek követelményeinek az állami s társadalmi viszonyokkal összeférő kiterjesztését, valamint a szabadszólás, gyülekezési, egyesülési jog s sajtószabadságnak a hatalom kénye elleni megóvását.

h) Akarja az egyéni szabadságból kifolyólag a jog-egyenlőségnek is teljessé tételét, hogy ha kötelességeink egyek legyenek egyek jogaink is, s így akarja a virilis előjognak megszüntetését, a bíróválasztási jognak visszaszerzését, a kormánynak a közérdekeltség és tevékenységet elszibbasztó, minden kivülei önállást elnyeléssel fenyegető összpontosítási törekvése ellenében, a jobboldal által

tönkre tett községi, városi és megyei önkormányzatnak újra felélesztését, teljessé tételét.

i) Akarja, — hogy a nép egyéni, családi, társadalmi s állampolgári jogainak, de egyuttal kötelességeinek is tudatára s teljesítésére fölemelkedhessék, — az oktatás kötelezettségét és ingyenességét, s a községeknek a szükséges tanodákkal országos erővel mielőbbi ellátását s általában a közművelődési intézményeknek — tehát földmives és ipartanodáknak is — az egész országban tervszerűen beosztását és felállítását.

k) Akarja a jobboldallal szemben, — mely a szavazatjogot megszorítani törekszik — a szavazatjognak minél szélesebb alapon minél több, lehetőleg minden honpolgárra kiterjesztését, mert ha minden ember viseli erejéhez képest az ország terhét, kell hogy járulhasson is az ország s benne saját jóllétének intézéséhez; de akarja a szavazatnak titkos voltát is, hogy lélekismeretes meggyőződése szerint minden más befolyástólmenten szabadon adhassa kiki szavazatát arra, a kiből leginkább bizik s akarja a vesztegetések s a választások körül előfordulni szokott egyéb visszaélések teljes meggátlása szempontjából, azoknak törvényes megbüntetését s általában az erkölcsiségnek emelését s a mindinkább harapódzó erkölcstelenség s romlásnak, — mely a nemzeteket leghamarább s legbizonyosabban megsemmisíti, — s mire a jelen országos politika már kaput nyitott — beszüntetését.

l) Akarja az ország és lakói anyagi jóllétének kifejlesztését, tehát a többet költő mint beevő gazdálkodásnak beállítását, a pénzügy-, ipar- és kereskedelem önállósításán felül, egy czélszerű, a nemzetgazdaság követelményeinek megfelelő adózási rendszer alapján kidolgozandó oly adótörvényt, mi kimélje a közvetlen életszükségletre valót, a mindennapi kenyeret, lehetőleg a kis vagyont, ellenben terhelje inkább a többet elbíró nagy vagyont s a kényelem s a fényűzés tárgyait; törölje el a huszfogyasztási adót; szállítsa le a só árát, mely — bár hazánkban több

só van, mint Európa minden más államaiban együtt véve, — mégis kétszer-háromszor, sőt tizszeresen drágább, mint némely más sokkal vagyonosabb országokban; hozza be a marha sőt; szüntesse meg a lottót vagy a kormánynak az állampolgárokkali szerencsejátzását, a dohány-egyedárus-ságot, mely a birtok szabad használását a szabad gazdálkodást gátolva, a dohánytermelést megrontja, s az erkölcsrontó dugárússágot ápolja s akutató rendszert táplálja, valamint a kis birtok közvetlen örökösödési százalékát; a kisebb királyi haszonvételeket (regale) mint koresma-, vásár-, malom illetőleg vizijogot pedig szabályozza.

m) Akarja ugyan a kereskedelem élénkítése, tehát terményeink értékesíthetése, a pénzforgalom emelése szempontjából a vasutakat, de nem kortesdíjul egyes jobboldali nagy urak vagy városoknak, magát ki nem fizető irányban vezetve, két áron építve s oly felügyelet mellett kezelve, hogy évenként 10 milliót kelljen fizetnünk márcsak az eddigi vasutak kamatai fedezésére is, hanem oly vidékeken vezetve s oly takarékosan építve s jövedelmének oly szigorú ellenőrzése mellett, hogy kifizesse maga-magát; de még inkább akarja, hogy hazánk folyamai szabályoztatván, mind a hajózásra alkalmasabbá tétessenek, mind pedig partlakói az évenkénti vízáradás oly veszélyeitől meneküljenek, melyek több anyagi romlást idéznek az ország legtermékenyebb részére, az adóképessegnek is rovására, mint a mennyibe folyamaink szabályozása kerülne; de mindenekfelett akarja a közutak, — országutak hazaszerte kiépítését, mert hát a vasutak a szabályozott folyamok ezek nélkül nemcsak hogy kellőleg nem hasznosíthatók, de tetemes kamatfizetésekkel ép azért terhelnek bennünket, mert az év minden szakában használható jó országutak nélkül, a nép ép akkor nem szállíthat a vasutak és folyamokhoz terheket, a midőn mezei foglalkozásai leginkább megengednék.

n) Akarja a 48/9-diki honvédek érdemeinek törvénykönyvben örökítését, azon harczainkban keresetképtele-

nekké letteknek nyugdíjazását; ellenben a jobboldal által nyugdíjazott muszkavezetők s az önkényuralom alatt, a nemzet megrontására szolgált hivatalnokok milliókra menő nyugdíjának megszüntetését, s a helyett 48/9-diki szabadságharcunk érdekében készített iparczikkék s teljesített szállitmányokban s a magyar bankjegyekben szenvedett veszteségeknek lehető méltányos kárpótlását s így az ezekért elzálogosított nemzeti becsületnek beváltását, s 1849-ben Bécsbe vitt 2 millió arany ezüstünknek visszaadását.

o) Akarja mindezek biztosabb kieszközölhetése tekintetéből, az országgyűlésnek a kormányhivatalnokoktól, — kik most az országgyűlést elárasztva, kénytelenek még meggyőződésök ellen is a kormánynyal szavazni, — meg-tisztítását; a felsőháznak, — mely most bárók, grófok, hercegek, kormány által kinevezett főpapok és főispánokból áll s azon joga van, hogy az ország összes népképviselői által hozott legüdvösebb törvényeket, — mint nem egyszer tették, midőn a hozott törvények érdekeikbe ütköztek, — visszavetheti, — vagy megszüntetését, vagy czélszerűbben rendezését s korlátlan hatalmának a képviselőház jogaiivali összeegyeztetését.

24. K. Igen, de a baloldal kétféle, t. i. közép és szélső vagy 48-as párti, hát ezek miben különböznek egymástól?

F. Abban, hogy a főnebbi p.-ban elmondottakat a középbal csak bizonyos fentartással, s bevárva az időt, megválasztva az alkalmat, az utat s módot, akarja érvényesíteni, megvizezve tehát kissé a tiszta bort, nehogy az ahhoz nem szokott sógornak, sőt a szerinte elgyengült s betegségéből csak most lábadozó magyarnak is megártson; de főleg abban, hogy kész a jelenlegi közösügyes törvényeket és intézményeket is átmeneti hidul tekinteni: míg a 48-as párt, a főnebbi pontokat tisztán határozottan követeli, a magyart tiszta borhoz szokottnak ismerve, tiszta szinbort önt a pohárba s kimondja, hogy a közösügyes

hidra még talpát se teszi, hanem a 48-diki törvények nagy alkotója Kossuth által jelzett tántoríthatlan elvhűséggel s szilárdsággal következetesen oda törekszik, hogy a 48-ban megkezdett nagy mű a mester terve szerint épülvén fel, annak újabb alapjai, védbástyái s egész berendezése akkép legyen le és összeállítva, hogy egy újabb ezer esztendő viharaival daczolhasson hazánk és alkotmányunk, hogy tehát a pokol kapui se vehessenek rajta többé diadalmat!

25. K. Hát az újabban keletkezett független vagy reform-pártról mit tartsunk?

F. Azt, hogy vannak a kik kezdetben ugyan hűvek a jobboldalnak, de később csömörletig lakva viselt dolgai-val; vagy helyeselve ugyan a baloldal szándékait, de győzedelme fölött kétségbe esve, jobboldaliak nem akarnak, baloldaliak nem mernek lenni, tehát amolyan „sem hideg, sem meleg,” kiket a szentírás nem ajánl s mi sem, de a jobboldalnál még is — mint, megtérőket — szívesebben fogadjunk.

26. K. De hát közép vagy szélsőbaloldaliak, illetőleg 48-as pártiak legyünk-e?

F. Legyen kiki a szerint, a mint egyik vagy másik párt eddigi eljárásait vagy főnebb vázolt elveit, szándék-latait helyesli, követve Kossuth tanácsát, ki arra figyelmeztette e két pártot, hogy ne annyira azt nézzék, hogy miben különböznek egymástól, mint inkább azt, hogy miben egyeznek egymással; s nem feledve, miben a két párt mindegyike, országos értekezletök alkalmával, megegyezett, hogy t. i. ott, hol nem lép föl jobboldali képviselő-jelölt, ám küzdjön egymással a két balpárt, hol azonban jobboldali is lép föl, — nehogy két viaskodó közt a harmadik nyerjen, — a melyik baloldali párt kisebbségben van, csatlakozzék testvérileg a többségben levő rokon-párthoz.

27. *K.* Hát tőlünk távol, hazánk más vidékében lakó egyéneket lehet-e, helyes-e képviselőül választanunk?

F. Minthogy a képviselő nemcsak saját választóinak, de az országnak képviselője s törvényhozója, lehet, s ha magunk között közbizalmat bíró egyének nem vállalkoznak, vagy tán épen helyi érdekek s más körülményeknél fogva nem választhatók, helyes is, ismert jellemű s képesű egyéneket más vidékről is választani; sőt gyakran szükséges is, midőn országos hírs s oly tehetségű egyének, melyekre a törvényhozásnak nélkülözhetlen szüksége van, saját lakhelyeiken megválaszthatók talán pártállásuknál fogva sem volnának.

28. *K.* Hát arra tekintünk-e, hogy milyen vallásu legyen képviselőnk?

F. A baloldal törekvései egyik legfőbbikének a vallási szabadságot is tekintvén, s annak áldásait minden vallás felekezetűekre, különbség nélkül kiterjeszteni ohajtván, látni való, hogy a képviselőnek hitvallása nem jöhet tekintetbe. Magával a vallás lényegével pedig az országgyűlés nemis foglalkozik, sőt azt olyannak kívánja tekintetni, mihez senki, semmi, még a törvény se férhessen, mivel csak istenének saját lelkiismeretének tartozzék számolni a szabad polgár; de el is multak istennek hála, azon idők, midőn vallási különbséggel lehetett izgatni egy-azon nemzet fiait, a testvéreket is egymás ellen. A nép annál erősebb, annál bizonyosabb győzelme is, mennél inkább egy és egyetértő. Ki tehát a vallási különbséget hozza fel, az vizályt akarhat csak előidézni a honpolgárok között, vessétek meg mint sátánt, s ne halgassatok rá, mert félrevezet.

29. *K.* A 3 évről 3 évre történő új választás arra való-e, hogy akkor új képviselőt válasszunk az előbbi helyett?

F. Nem, hanem arra, hogy a 3 év elteltével legyen alkalma az ország összes választóinak, az ország netán

változott helyzete, vagy a választók változott gondolkozásához, vagy az új fölmerülő kérdések s viszonyokhoz képest, alakítani a törvényhozást. Ha tehát a választó közönség elvei, nézetei mások, mint 3 évvel előbb, vagy mint előbb választott képviselőjeé, ki talán pártállását is változtatta, szükséges is, hogy mást válasszanak a választók; de ha az előbbi képviselő elveihez, ígéreteihez hű maradt, állását becsülettel, tevékenyen s hasznosan betöltötte, illik is újra megválasztani. A képviselőnek nehéz pályáján úgy is csak az elismerés egyetlen jutalma; míg ellenben a választók indokolatlan válogatása, a méltánytalanság nem dicséretes jele, minek elharapódzása a nemzeti jellem s a törvényhozás hátrányára lenne.

30. K. Ha oly fontos ügy a képviselőválasztás, hogy attól nemcsak a jelen, de a jövő is, nemcsak saját, de gyermekeink jólléte is függ, megjelenjünk-e a választáson?

F. Meg, még félholttan is! Mert egy szavazattöbbség is dönt, s meg lehet, hogy épen a te hiányzó szavazatod miatt bukik meg a párt; lehet, hogy az országgyűlésen is azon egy szavazattal megválasztott képviselő egyetlen többségével bukik meg a legszentebb ügy. Nem szabad oly dolgoznak lenni tehát polgártársam, mi miatt a legünnepélyesebb polgári cselekvénytől, — a midőn minden egyes szavazó polgár a nemzeti fenség egyik felkentje — visszamaradj. De megjelenjünk a szavazók összeírásán is, mert a nélkül be nem irnak bennünket s akkor elvesztjük szavazatunkat.

31. K. Kivánjunk-e leendő vagy már megválasztott képviselőnktől valami jutalmat, megválasztatásáért?

F. A képviselő, évekre elhagyván családi tűzhelyét, gazdaságát, egyik-másik talán hivatala nyújtotta jövedelmét is, oly képviselői állásért, a mi hasznot nem nyújt, sőt a melynek napdíja is oly szerény, melylyel magas állása igényeinek megfelelőleg ki nem jöhet; s feláldozván nyugodalmát, folytonos munka, sőt küzdelemnek, az élet

lángját emésztő izgalomnak, netáni válság idején magát, családját, vagyonát végveszélynek tehetvén ki, s nem magáért, de hazája és polgártársai jólléteért, látni való, hogy nemcsak nem lehet, de nem is illő tőle, — mint hazánkban, fájdalom, oly szokásos, de más nemzeteknél ismeretlen dolog, — várni, sőt elfogadni is bármit, a mi eszem-iszom, pénz vagy egyéb érték, sőt az olyat, ki ilyen eszközökkel akarja magát megválasztatni, vessétek meg: meggondolván, hogy a ki vesz, az ad is, a ki tehát, úgy veszi meg, az ha megadják neki árát, el is adja képviselőségét, hogy tehát ily kezekben jogaitok nem biztosak. A képviselő, ki állásával visszaélni nem akar, csak áldozatot hozván polgártársaiért, nem hogy tőle kellene várni áldozatot, hanem nekie kellene nyújtani polgári babért, elismerést.

De gondolják meg a választók azt is, hogy ha a képviselő, akár előre, akár utólag eteti, itatja választóit, míg a sokhelyütt ezerekre menő választók, a leggazdagabb képviselőtől sem várhatnak s nyerhetnek egyenként sokat, addig az egy képviselőre, midőn ezer és ezer választót lakmároztat s ajándékoz, ha csak szerfelett gazdag nem, súlyosan nehezedik a teher. S ha ez közszokássá lesz hazaszerte, bármily szellemi tehetségű, de szegény sorsu vagy szigorúbb erkölcsű s így ép oly egyének, kiknek leginkább hasznát vehetné a törvényhozás s kikre legnagyobb szüksége volna a nép ügyének, kiszorulnak a képviselőházból s a felsőházban úgy is túlsúlylyal bíró nagy vagyon képviselői fognak uralkodni a képviselőházban is, a mit aztán lehetetlen, hogy meg ne sirasson a nép ügye s a haza.

Legyen a képviselő választás mintegy vallásos szent cselekmény, minden honpolgár előtt, mihez ne férjen semmi mellétekintet, érdek, hanem a melyet egyedül a hazafiui meggyőződés s a választandó iránti bizalom vezéreljen.

32. K. De ha önként ad a képviselő vagy annak megválasztásaért valaki valamit, azt csak el lehet fogadni?

F. Nem! Mert meggyőződésedre akar hatni vele, tehát lealacsonyíttatásod dija a mit ad. Ugy-e nem adott előbb, sőt megsem ismert s nem fog adni, sőt rád se fog nézni, ha megbukik, látni való tehát, hogy az ily adomány zsold, melyen megvesznek. Hát nincsen neked egy falat kenyered, egy ital borod, hogy a másé után éhezél s szomjuhozol? Tudd meg, hogy a ki etet, itat, az veled választó polgártársam úgy akar bánni, mint barmával, melynek azért rázza az abrakos rostát, hogy kötőféket vethessen nyakába s megnyergelhesse, s hajtsa hova neki tetszik, talán vásárra is. Pedig ha te is eladod, meg szomszédod, meg barátod és ismerősöd is, meg minden honpolgár eladja szavazatát, mit gondolsz ily kotyavetyén hova jut a haza sorsa? *A gazdagok*, az üzérek kezébe, a kik aztán kárpótolni fogják magukat, a kormány ezernyi ezer zsiros hivatalaiból, hasznot hajtó vállalataiból stb., hanem aztán te fizeted meg végre is kamatostól együtt árát. Te eszed meg az egrest s fiad foga is elvásik benne.

33. *K.* Hát midőn nem egyeseknek, nem tivornyákra adnak, hanem iskolákra, templomokra vagy más szent célokra elfogadjuk-e?

F. Nem azt se! Mert bűnnek ára az is, bármily szép szín alatt bármily szent célra adassék s a cél nem szenteli meg az eszközt. Sőt épen szent célokat fertőztet meg leginkább ily adomány. Ugyan hogy tanulja oly tanodában a férfiúi önállóságot, a honfi jellem tisztaságát, a becsületességet az erkölcsiséget gyermekek, vagy mint fogod arczpirulás nélkül oly templomban imádni veséidet is átlátó istenedet, melyet a polgári erények legszentebbike áruba bocsátásának bündiján építettél? Az az épület gyalázatod örök emléke leszsz!

Fogj korbácsot, mint az üdvözítő, azok ellen, kik a szent helyeket is adásvevés tárgyává alacsonyítják s vedd szemök közé pénzöket, azt mondván „vessz el a te pénzeddel együtt!“ s szóba se állj aztán velök. Ők nem jó akaróid, hanem legveszélyesebb elleneid, lélekgyilkos-

said! Pedig azt mondja a lelkivilág ama fejedelme az Üdvözítő, kinek szava örök igazság „ne féljete azoktól, kik a testet ölik meg!“ azoktól féljünk tehát, kik a lelket öldöklök s ezek a vesztegetők. Igen! mert ha megromlik a nép jelleme és erkölce, úgy mint a hogy a vesztegetőké már megromlott, nem kell vész hogy elsodorja hazánkat, összeroskad az önmagától, mint az ezredéves tölgy ledől, fejszecsapás nélkül, ha a férgek gyökereit megörlik.

Aztán azt se feledd, hogy honnét kerülnek azon százak százezerek és milliomok, a melyekkel hazaszerte vesztegetik a választókat. — Összeadják a főpapok, a nagy urak a kormány iránt kötelezettségben levő tőle hasznot húzó vállalatok engedményesei és gondoljátok tán hazafiságból? Nem, mert hisz hazafias czélokra, mint a honvédenház vagy az az 5 ezer iskola, mi az ő gyalázatukra hiányzik országszerte, nem látjuk százezereiket, hanem azért, hogy többségre juttatván jövőre is a jobboldalt, uralmukat érdekeiket továbbra is biztosítsák, *s azt hiszitek hogy a magukéból? Nem, hanem a tietekből. A nép fizeti meg mindazt százszorosan.*

34. K. Hát akkor mit tevő legyen a szegény ember, midőn volt földesurai, vagy ennek gazdatisztjei, vagy bérloői, azzal fenyegetik a balpárti érzelműeket, hogy ha a jobboldallal nem szavaznak, nem kapnak kukoricaföldet, kaszálót, faizást, napszámot stb., mire pedig oly nagy szüksége van némelyik szegényebb népes családnak?

F. Gondolják meg az illetők, hogy úgy is csak azokat a földeket kapják, melyeket saját erejéből nem képes művelni a gazdaság; s hogy azon napszámra, mit ők adnak, ép oly szüksége van azon birtoknak, mint nekik a napszámdijra, mert bármily nagy földbirtok is, sőt mennél nagyobb annál inkább, holt kincs, ama száz, ezer és ezer munkás kéz nélkül, mit csak a helybeli vagy környékbeli nép adhat, s ne feledjék, hogy van ily veszély ellen biztos orvosság, az hogy beszéljen össze az egész község, sőt a szomszéd községek is, hogy „nohát azért sem lesz senki

jobboldali,“ s nem találtatván jobboldaliak a környékben, kénytelen lesz baloldaliaknak adni földjeit s napszámjait a birtokos, mert maga bizony meg nem kapálja, sem hevertetni nem engedi. Ne féljen tehát a nép, nem egyebek ezek, ha a nép kitart s összetart, hasztalan ijesztgetéseknél, kivált hazánkban, hol kevesebb a munkás kéz, mint a művelésre váró földbirtok. Munkaképes s munkaszerető ember mindig független s életképes. Ebben áll épen a munka becse és a munkás nép jelentősége.

35. K. Hát midőn bíró és előljáró uraimék, szolgabírák, tisztviselők kényszerítik, sőt ijesztgetik, de még tömlöczözik is a szavazó polgárokat, csakhogy a jobbpártra kényszerítsék, mit tevő legyen a szegény ember?

F. Legyen annyival állhatatosabb s egymás baján nem kárörvendő, de testvérileg segítő a nép, mert az ijesztgetés csak gyengeségnek jele. A 48-diki törvények, hogy minden hivatalos nyomástól mentté, tehát szabaddá tegyék a legmagasabb polgári cselekvényt, a képviselőválasztást, a tisztviselők keze közül egészen kivették a választásrai befolyást. De kivették még azért is, hogy a tisztviselő annyival inkább hivatala magasztos teendőinek élhessen, valamint azért is, hogy a pártküzdelmekbe bele merülni ne kényszerüljön, tehát azok fölött foglalhasson részrehajlatlan állást, megóva általa tekintélyét is. A mely tisztviselő tehát ezek daczára is, a főnnebbiekkel ijesztget, vagy még tömlöczöztet is, az hivatalávali gyalázatos visszaélést követvén el, keressenek ellene törvényes orvoslatot a megyénél, sőt a belügyminiszternél is az illetők, mintán most már a belügyminiszter törvénytelen tetteikért felelősségre vonhatja a tisztviselőket, a minisztert pedig az országgyűlés s azonfelül ott van a sajtó, czégérezzék, pelengérezzék ki az egész ország előtt az oly *gaz tisztviselőket*, hogy ha majd többségre jut a baloldal, tudjon számolni a galádokkal.

36. K. De valjon reménylhető-e, hogy többségre jut a baloldal, már a jelen választáskor?

F. Igen! Mert a nemzet ébred, a nép szeme nyílik hazaszerte. 1861-ben minden képviselő, maga Deák, Andrássy, Somssich, Bittó stb., mind azon kijelentések mellett választattak meg, hogy a 48-diki törvényekből egy hajszálnyi sem engednek s láttuk, hogy legsarkalatosabb állami jogainkat könnyelműen oda dobták. Midőn megtették, azzal vigasztaltak bennünket, hogy majd belügyi dolgainkban leszünk kárpótolva. A nemzet 69-ben még hitt tehát, bár már gyanakodva, a szép szavaknak. Ma azonban már látja, hogy a szavak Jákóbé, de a kéz Ezsaué. *A 69 óta hozott újabb törvények, mind megannyi láncz a nemzet izmainak lekötözésére, hogy föl ne emelkedhessen a 67-diki kiegyezésnek nevezett valóban azonban osztrák hálóbai bebonyolítás ellen.* Most már hiában tehát az üres szó. A magyar népfaj s a nagyobb városok, maga Pest, hol műveltebbek levén a lakosok, jobban bele látnak a dolog mélyébe, már 69-ben is nagyobb részt baloldaliak voltak s most még inkább, s immár Erdély s a felső vidék is kezd ébredni, s miután a jobboldal csak mitegy 70 képviselővel van többségben, kik közt 29 horvátországi, kiknek tisztán magyarországi törvények hozatalánál nincs is szavuk, kiket tehát leszámítva csak 40 többsége marad a kormánynak, látni való, hogy csak 25, 30-al kell többen lenni a baloldaliaknak jövőre, mint jelenleg s többségben lesz, és diadalmaskodni fog a jobboldalon végképen.

37. *K.* Igen, de azt mondják a jobboldaliak, hogy a baloldal csak ámitja a népet, s ha többségre jutna akkor látná a nép hogy üres ígéretek nyert?

F. A melyek e kátéban elmondottak, azok nem ámitás, hanem oly dolgok, melyeket azok, a kik ujságokat olvasnak s ösmerik a haza ügyeinek menetelét, jól tudnak, hogy igazak és ámenek. Ezekből kiki maga meggyőződhetik tehát, hogy azon baloldaliak e az ámitók, a kik 61 óta mindig következetesen s állhatatosan azon elveket vallották és vallják, sőt azok megvalósítására törekedtek, melyek a 23. k.-ben olvashatók, avagy azok a jobboldaliak,

kik másképp beszéltek 61-ben, mint a hogy egyeztek 67-ben, sőt mást ígértek még 69-ben is, mint a mit tettek azóta. De a ki mindezeket felfogni, megítélni nem tudná is, eléggé tájékozhatja magát abból, hogy azok-e az ámitók, a kik sem feles földet, sem ingyen földet, sem kukoricza földet, sem kaszálót, sem faizást nem ígérnek, nem etetnek és nem itatnak, sem pénzen lelket nem vásárolnak, hanem bizva ügyük tisztasága, igazaik üdvös voltában, a szavazók hazafisága s becsületességétől várnak eredményt; a vagy azok, a kik épen azért, mert nembiznak ügyük igazságában hitüket erőszakolják mindenkire s mint a féle rosz portékára még ráadást is ígérnek, s miután így se biznak győzelmökben, ócsárolják, kisebbitik földosztással s minden kigondolható ráfogásokkal terhelik a baloldaliakat, a nélkül, hogy bármit is bizonyítani tudnának, csupán azért, hogy elijesszék a balpárttól a vagyonos osztályt s hogy midőn már semmi sem használ, erőszakot fordíthassanak ellene.

Megkísértetett már e galád vád felhasználása Somogyban, sőt kir. biztos is küldetett oda e miatt: ki azonban megsztégyenülve tért vissza, tapasztalva, hogy az egész, otromba kortesfogásul volt jobbpártiak által kigondolva. Nem kívánja, nem ígéri a balpárt senkinek a másét; s hán egyik másik községet legelő-faizási stb. jogában megcsorbitottnak látva, meggyőződését egy népjavát szivén hordó baloldali kimondja, s a törvénytelenül megkárosítottakat törvényes elégtételre utalja, ezzel épen a földosztók ellen teljesít egy polgári szent kötelességet.

Ime feltártam előtted választó polgártársam a hazasorsát, a hazai pártok állását, felmutattam eddigi tetteiket, lelepleztem szándéklataikat a jövőre, a kinek füle van meghallhatta, a kinek szeme van megláthatta, melyek üdvére valók. Olvassátok, olvasgassátok tehát minél többször,

minél többen e kátét, mely nem arra való, hogy elszédítsen, mint a jobbpart bora, hanem hogy az azáltal elszédítetteket is kijózanítsa, nem arra czéloz, hogy megfélemlítsen, hanem hogy helyzeted, jogaid ismeretére emelve megbátorítson. Választhattok, válasszatok! Most... vagy soha! Ma még megmenthető tán minden, holnap késő veszve talán már minden!

Isten vezérelje választástokat, hogy igazolva legyen a példabeszéd: „A nép szava isten szava!”

Éljen a haza! Éljen a nép igaz javát szívéen hordozó balpart!

Tömegesebb megrendelések esetén:

100 dbon fölül 500-ig 10,

500 dbon fölül 1000-ig 20,

1000 dbon fölül 25%-tól kedvezmény biztosítottatik, példányokban. A megrendelések Szöllősy Mihály urhoz, Pest, Lipót utca 11. sz. intézendők, s 10%-tól árelőleg beküldése mellett utánvétre is elfogadtatnak. Bejegyzett hönnyvárusok megrendeléseik évi számadásra is teljesítettnek. 1000. p. megrendelése esetén német román s tót nyelven is kaphatók lesznek.

Ára 10 kr.

